

11.08.2022

Asia: VN/1364/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen mukaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan (T&K-toimintaan) tarkoitettuja valtuuksia ja määrärahoja lisättäisiin valtion budjetissa tasaisesti vuosittain niin, että niiden määrä vastaisi 1,2 prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2030. Laissa säädettäisiin myös valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen pitkäaikaisen suunnitelman laatimisesta. Kun otetaan huomioon koko julkinen sektori sekä yksityinen sektori, uudistuksella tavoitellaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiomenojen (TKI-menojen) neljän prosentin osuutta bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Hallituksen esityksen mukaan "T&K-rahoituksen ennakoimattomuus on yksi Suomen TKI-järjestelmän heikkouksista". Pirkanmaan liitto yhtyy tähän käsitykseen ja pitää siksi esitystä TKI-rahoituslaiksi erittäin tarpeellisenä ja tervetulleena.

Lain perustelujen kohdan 4.2.1 mukaan "T&K-rahoituksen vaikuttavuuden kannalta on myös tärkeää, että rahoitus kohdistuu sellaisille toimijoille, joilla on parhaat edellytykset uusien innovaatioiden kehittämiseen". "Parhaat edellytykset" eivät aina tarkoita suurimpia ja vakiintuneimpia TKI-toimijoita. Parhailta edellytyksillä varustetut toimijat eivät myöskään synny tyhjästä, vaan aktiivisten ja uusiutuvien innovaatioekosysteemien osana ja tuloksena. Nykyaikaisessa innovaatiopolitiikassa korostetaan erilaisista alueellisista toimijoista koostuvien innovaatiokeskittymien luomista TKI-toiminnan ja -investointien vauhdittamiseksi.

Lain perusteluissa tulisi tunnistaa nykyistä paremmin alueellinen innovaatiotoiminta ja alueiden kautta kanavoituva rahoitus osana TKI-rahoituksen kokonaisuutta. Innovaatioekosysteemien kehittymistä vauhditetaan Suomessa mm. kaupunkien ja valtion välisiin ekosysteemisopimuksiin perustuen. Maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat laaditaan käytännössä alueellisiksi innovaatiostrategioiksi, joiden toteuttamiseen käytetään merkittävää EU:n ja valtion rahoitusta. ELY-

keskusten kautta ohjataan valtion rahoitusta pk-yritysten TKI-toimintaan, minkä lisäksi valtion alueellisen innovaatiotoiminnan suorat rahoitusinstrumentit ovat uusien ekosysteemien kokoamisen ja vauhdittamisen tärkeitä työkaluja.

Laissa säädettäisiin myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta. Suunnitelmassa esitetään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiojärjestelmän nykytila ja järjestelmää koskevat tavoitteet sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen päälinjaukset. Suunnitelma olisi kahdeksanvuotinen, jonka valtioneuvosto hyväksyy kerran vaalikaudessa. Valmistelusta vastaisivat ope-tus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeri yhdessä ja tehden yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Pirkanmaan liitto pitää pitkäjänteisen suunnitelman laatimista hyvänä. Keskeisten sidosryhmien, kuten eri alueilla toimivien korkeakoulujen, maakuntien liittojen ja kaupunkien osallistaminen suunnitelman tekoon on välttämätöntä suunnitelman tehokkaan toteuttamisen kannalta.

Esityksessä säädetään myös TKI-menojen kehityksen seurannasta. On tärkeää, että kehitystä seurataan myös alueellisella tarkkuudella ja että seurannassa ja tulosten tulkinnassa tehdään yhteistyötä maakuntien liittojen ja kaupunkien kanssa. Seurannan tulee mahdollistaa myös ekosysteemien tasolle ulottuva TKI-menojen seuranta, jotta kerättävä tieto tukee käytännön kehittämistyötä alueilla ja ekosysteemeissä. Seurantatieto tulee julkaista avoimena tietona ilman viiveitä.

TKI-rahoituslain on suunniteltu tulevan voimaan vuoden 2023 alussa ja sen vaikutus valtion talousarvioon alkaisi vuonna 2024. On tärkeää, että jo vuoden 2023 panostukset ovat neljän prosentin rahoitusuralla.

Paltila Johanna
Pirkanmaan liitto